

Запобіжні заходи з використанням електронних засобів контролю

*Чередниченко В. Б., старший викладач Сумської філії
Харківського національного університету внутрішніх справ*

Згідно Кримінально – процесуальному кодексу України до особи може обиратись запобіжний захід, не пов'язаний з позбавленням волі, при одночасному застосуванні електронних засобів контролю (ЕЗК).

Відповідно до ст. 195 КПК України на підставі ухвали слідчого судді, суду – може застосовуватись електронний контроль за місцезнаходженням підозрюваного (обвинуваченого). Електронні засоби контролю застосовуються: А) слідчим, якщо ухвалою обрано стосовно підозрюваного, обвинуваченого запобіжний захід, не пов'язаний з позбавленням волі, та якщо на останнього покладено обов'язок носити ЕЗК; Б) працівниками органу внутрішніх справ, якщо ухвалою обрано запобіжний захід у вигляді домашнього арешту. Тоді на тілі підозрюваного, обвинуваченого закріплюється пристрій, який дає змогу відслідковувати та фіксувати його місцезнаходження [1].

Для виконання цієї вимоги МВС України закупило систему електронного контролю, яка вже використовується у Росії, США, багатьох країнах Європи та тихоокеанського регіону. На тілі особи закріплюється електронний браслет вагою 170 грам, який являє собою складний технічний пристрій, що забезпечує: передачу даних про місце знаходження особи за допомогою глобальних навігаційних супутникових систем GPS/ГЛОНАСС, захищений від дії води та ударів, працює від штатної акумуляторної батареї на протязі 3 років, тощо. Також особа повинна постійно носити з собою пристрій розміром з мобільний телефон для зв'язку з пультом моніторингу територіального органу міліції.

Ст. 195 КПК передбачає, що ЕЗК застосовуються у порядку, встановленому Міністерством внутрішніх справ України. Для врегулювання цих питань МВС затверджено «Положення про порядок застосування електронних засобів контролю» (наказ № 696 від 09.08.2012) [2], а також видано «Методичні рекомендації щодо використання слідчими та працівниками органів внутрішніх справ електронних засобів контролю» (05.01.2013 № 234/Чн) [3]. Нижче наводяться основний зміст цих документів.

При одержанні ухвали про обрання запобіжного заходу, не пов'язаного з позбавленням волі, слідчий або співробітник оперативного підрозділу за його дорученням зобов'язаний забезпечити явку підозрюваного (обвинуваченого) до підрозділу МВС за місцем його фактичного проживання у призначений день та час. По прибутті підозрюваному (обвинуваченому) оголошується ухвала слідчого судді, суду про застосування ЕЗК, правила користування пристроєм, техніку безпеки поводження з ним та наслідки його зняття або неправомірного втручання в його роботу з метою ухилення від контролю. Про виконання цих дій складається протокол з врученням копії особі, після чого на його тілі закріплюється електронний браслет або персональний трекер, які приводяться у дію. Закріплення та зняття електронних браслетів, використання інших пристроїв системи електронного контролю виконується слідчими або працівниками структурних підрозділів органів внутрішніх справ (тієї ж статі, що й особа підозрюваного, обвинуваченого), які закінчили курс навчання з організаційно-правових і технічних основ їх використання, склали заліки та пройшли цільовий інструктаж у підрозділі зв'язку УМВС.

При одержанні ухвали про домашній арешт виконуються усі перелічені вище дії, а закріплення електронного браслету відбувається за місцем проживання особи. Там же налаштовується ЕЗК з використанням мобільного пульта моніторингу, встановлюється (за необхідністю) стаціонарний пульт моніторингу, ретранслятор чи мобільний контрольний пристрій, тощо. Після закріплення на тілі підозрюваного (обвинуваченого) електронного браслета або персонального трекера та встановлення необхідного обладнання співробітник пересвідчується, що застосування ЕЗК не порушуватиме нормального укладу життя особи, не спричинятиме значних незручностей при його носінні, не становитиме небезпеку для її життя та здоров'я.

Підозрюваному (обвинуваченому), роз'яснюється, що відповідно до статті 179 КПК України у разі невиконання покладених на нього обов'язків може бути застосований більш жорсткий запобіжний захід і на нього може бути накладено грошове стягнення в розмірі від 0,25 до двох розмірів мінімальної заробітної плати.

Цілодобовий автоматичний контроль за особою, яка зобов'язана носити ЕЗК, здійснюється через пульт моніторингу у територіальному підрозділі МВС. Черговий пульта щодоби спілкується з підозрюваним (обвинуваченим) та з'ясовує обставини, пов'язані із застосуванням ЕЗК. У разі отримання сигналу тривоги (про пошкодження, несанкціоноване знімання електронного браслета, входження у заборонену зону, виходу з дозволеної зони, відмови і збої у роботі ЕЗК) черговий негайно зв'язується з підозрюваним (обвинуваченим), з'ясовує його місцезнаходження та причини отриманого сигналу тривоги. За необхідності для встановлення місцезнаходження цієї особи використовуються сили реагування, автомобільний транспорт, інші засоби.

Слідчий, працівник органу внутрішніх справ мають право з метою контролю за поведінкою особи, яка перебуває під домашнім арештом, з'являтися в житло цієї особи, вимагати надання усних чи письмових пояснень, виносити попередження, тощо.

Зняття ЕЗК відбувається після припинення дії ухвали суду про застосування відповідного запобіжного заходу або зміни особі запобіжного заходу на тримання під вартою. Зняття ЕЗК відбувається шляхом розрізання ремінця ЕЗК штатним інструментом для зняття (категорично забороняється використання скальпелів, леза, ножів, інших ріжучих предметів).

Література:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України. Ухвалений Верховною Радою України 13.04.2012 № 4651-VI. Офіційний вісник України. - 2012. - №37. - Ст. 1370.
2. Положення про порядок застосування електронних засобів контролю. Затверджено наказом МВС від 09.08.2012 № 696.
3. Методичні рекомендації щодо використання слідчими та працівниками органів внутрішніх справ електронних засобів контролю. Лист Міністерства внутрішніх справ України від 05.01.2013 № 234/Чн.

Міжнародно-правове забезпечення стабільності та безпеки суспільства: матеріали науково-теоретичної конференції викладачів, аспірантів та студ. юридичного фак-ту, м. Суми, 25 травня 2013 р. / Ред.кол.: А.М. Куліш, М.М. Бурбика, М.І. Логвиненко, В.М. Семенов, А.В. Баранова. — Суми: СумДУ, 2013. — С. 209-211.